

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОШТОВИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Vinnitsia National Technical University

Анотація

Наголошено на особливій ролі поштових перевезень для економіки України, розкрито основні права та обов'язки оператора поштового зв'язку та користувача. Частково охоплена тема міжнародних поштових перевезень. Звернено увагу на автомобільний транспорт як невід'ємну складову поштових перевезень.

Ключові слова: оператор поштового зв'язку, транспорт, автомобільний транспорт доставка.

Abstract:

The special role of postal transportation for the economy of Ukraine is emphasized, the basic rights and obligations of the postal operator and the user are revealed. The topic of international postal transportation is partially covered. Attention is drawn to road transport as an integral part of postal transportation.

Keywords: postal operator, transport, road transport, delivery.

Вступ

Поштова система є важливим елементом інфраструктури держави, що забезпечує обмін інформацією, товарів і фінансових ресурсів між громадянами, підприємствами та органами влади. Ефективне функціонування поштового зв'язку можливе лише за умови чіткого правового регулювання, яке встановлює права, обов'язки та відповідальність усіх учасників цих відносин. Правові основи діяльності поштових операторів в Україні визначаються Конституцією України, законами та міжнародними договорами, що гарантують дотримання єдиних стандартів у сфері поштових перевезень.

Основна частина

Відносини у сфері поштового зв'язку регулюються Конституцією України, Законом України «Про поштовий зв'язок» та іншими нормативно-правовими актами. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж у національному законодавстві, застосовуються положення такого міжнародного договору. Це забезпечує узгодженість українського законодавства з міжнародними стандартами.

Мовою надання послуг поштового зв'язку є державна мова – українська. Вона використовується для оформлення адрес та документів у межах країни, тоді як міжнародні відправлення обробляються відповідно до вимог міжнародних угод. Такий підхід сприяє уніфікації поштової діяльності та забезпечує зрозумілість процесів як для користувачів, так і для операторів.

Оператори поштового зв'язку незалежно від форми власності мають рівні права й виконують однакові обов'язки. Вони зобов'язані забезпечувати доступ користувачів до інформації про тарифи, правила надання послуг, строки пересилання, режим роботи відділень та перелік заборонених до пересилання предметів. Крім того, оператори повинні гарантувати доступність своїх об'єктів для осіб з інвалідністю, забезпечувати таємницю поштових відправлень, дотримуватися правил добросовісної конкуренції та сприяти діяльності правоохоронних органів у межах закону.

Поряд із цим, оператори мають право самостійно встановлювати ціни на свої послуги (крім тих, що регулюються державою), інформувати споживачів про свою діяльність і користуватися іншими правами, визначеними законодавством. Таким чином, держава встановлює баланс між економічною свободою підприємств і контролем за якістю та безпекою поштових послуг.

Користувачі ж поштового зв'язку мають рівні права на усій території України. Вони можуть обирати оператора, отримувати безоплатну інформацію про порядок надання послуг, їх якість і вартість, а також вимагати своєчасного та належного отримання поштових відправлень. Законодавство також гарантує споживачам право на захист своїх інтересів, відшкодування збитків і оскарження неправомірних дій операторів.

Водночас користувачі несуть відповідальність за порушення правил пересилання – зокрема, за вкладення заборонених предметів чи неналежне упакування відправлення. Це забезпечує справедливий розподіл відповідальності між сторонами.

Також міжнародні поштові відправлення проходять митний контроль у спеціально визначених місцях міжнародного обміну. До таких операцій допускаються лише ті поштові оператори, які мають відповідний код Всесвітнього поштового союзу. Митні органи мають право вилучати предмети, заборонені до пересилання, або ті, що порушують митні правила. У випадку, коли затримка чи вилучення відправлення зумовлені рішеннями митних органів, оператори не несуть відповідальності за невчасне надання послуги. Це положення чітко розмежовує компетенцію поштових операторів і державних контролюючих органів.

Поштові перевезення тісно пов'язані з діяльністю автомобільного транспорту, адже значна частина поштових вантажів доставляється саме автомобілями. Правове регулювання вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні ґрунтується на низці нормативно-правових актів, які можна поділити на три основні групи:

1. Законодавство України про дорожній рух та організацію автомобільного транспорту, що визначає вимоги до безпеки руху, технічного стану транспортних засобів і умов перевезення.
2. Законодавство щодо здійснення автомобільного вантажного перевезення, яке регулює порядок укладення договорів, оформлення транспортних документів, відповідальність перевізників і замовників.
3. Законодавство про регулювання особистого використання автотранспорту, яке встановлює норми експлуатації приватних транспортних засобів у межах чинного правового поля.

Оператори звільняються від відповідальності у випадках, коли відправлення вилучено або знищено за законом, пошкоджене внаслідок стихійного лиха чи неправильної упаковки відправником, або коли заяву про розшук подано пізніше ніж через шість місяців після відправлення. Такі положення встановлюють чіткі межі юридичної відповідальності та забезпечують прозорість правовідносин між учасниками.

Якщо доставка відправлення неможлива, воно повертається відправнику, якщо не передбачено інше. Особи, винні у порушенні законодавства у сфері поштового зв'язку, можуть бути притягнуті до цивільної, адміністративної чи кримінальної відповідальності залежно від характеру порушення.

Висновок

Правове регулювання поштових перевезень в Україні забезпечує стабільне функціонування поштової системи, захищає права користувачів і визначає обов'язки операторів. Законодавство створює умови для розвитку конкуренції, впровадження сучасних технологій і гарантує відповідність національної системи міжнародним стандартам. Ефективне застосування цих норм сприяє підвищенню якості поштових послуг, забезпеченню їхньої доступності для всіх верств населення та інтеграції України у світовий поштовий простір.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про поштовий зв'язок» № 2722-IX від 03.11.2022 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2722-20#Text>
2. Слюсар М.В. Правове регулювання договорів перевезень: квал. роб. маг.: 081 – Право / Л.В. Слюсар. – Суми, 2018. – 89 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b3aee1c-2c76-41fa-883f-31c6336435ca/content>

Малюта Максим Васильович – студент групи 1ТТ-23б, факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, **e-mail:** ttallo554@gmail.com

Науковий керівник: Ковальчук Іван Васильович – доктор філософії у галузі права, старший викладач кафедри суспільно-політичних наук факультету інформаційних електронних систем, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, **e-mail:** ivankovalchuk@vntu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7467-5317>

Maluta Maksym – student of group 1TT-23b, Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, **e-mail:** ttallo554@gmail.com

Scientific supervisor: Kovalchuk Ivan V. – Senior Lecturer of the Department of Social and Political Sciences Faculty of Information Electronic Systems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, **email:** ivankovalchuk@vntu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7467-5317>